

STRESZCZENIA / SUMMARY

Anna ARENT¹
Anna WALCZYNA²

MITY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI A POSTAWY STUDENTÓW WOBEC WŁASNEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

W artykule zaprezentowano wyniki badania pilotażowego, dotyczącego związków, jakie zachodzą pomiędzy postawami przedsiębiorczymi studentów a oceną prawdziwości mitów przedsiębiorczości. W założeniach badawczych przyjęto, że istnieje związek pomiędzy poziomem wiary w przedstawione mity a zamiarem podjęcia działalności gospodarczej, a także że rodzaj uzyskiwanych kompetencji przez studentów, posiadane przez nich doświadczenie zawodowe i tradycje rodzinne w przedsiębiorczości mają znaczący wpływ na ocenę prawdziwości mitów. Badanie przeprowadzono na grupie studentów ostatniego semestru stacjonarnych i niestacjonarnych studiów pierwszego i drugiego stopnia dwóch kierunków. Wyniki przeprowadzonego pilotażu pozwoliły na częściowo pozytywną weryfikację przyjętych założeń. Średnie oceny prawdziwości przedstawionych stwierdzeń kształtują się na poziomie niskim lub średnim (zgodnie z przyjętymi kryteriami oceny), co oznacza, że respondenci jedynie częściowo wierzą w mity dotyczące przedsiębiorczości. W badanej grupie studentów nie wystąpiła istotna różnica w poziomie wiary w mity pomiędzy osobami o pozytywnej i negatywnej postawie wobec własnej działalności gospodarczej. Podobne wyniki uzyskano dla kryterium tradycji rodzinnych w zakresie przedsiębiorczości. Większa rozbieżność w ocenie prawdziwości wybranych stwierdzeń wystąpiła dla kryterium wieku, poziomu i kierunku studiów, a także formy studiów. Co więcej, spośród dwóch grup ocenianych mitów respondenci w większym stopniu są skłonni uznać prawdziwość stwierdzeń odnoszących się do charakterystyki działań podejmowanych przez przedsiębiorcę niż do jego cech, co może mieć związek z oceną warunków gospodarowania w Polsce.

Słowa kluczowe: przedsiębiorczość, postawy przedsiębiorcze, mity przedsiębiorczości.

THE MYTHS OF ENTREPRENEURSHIP VS THE STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS THEIR OWN BUSINESS ACTIVITY

The article presents the results of a pilot study regarding interrelations between entrepreneurial attitudes of students and the evaluation of authenticity of the myths of entrepreneurship. The research assumed that there is a relation between the level of faith put in the described myths and an attempt to take up a business activity. It also assumed that the type of competences acquired by students and their professional experience and family traditions in entrepreneurship have a significant impact on the evaluation of the authenticity of myths. The results of the pilot study allowed to carry out a partially positive verification of the assumptions. In the examined group of students there was no significant difference in the level of belief in myths between people with the positive and negative attitude towards their own business. Similar results were obtained for the criterion on the family tradition in entrepreneurship. Greater divergence on the evaluation of the authenticity of some statements appeared to age, level and field of study, as well as the form of studies. Furthermore, the two groups of evaluated myths, respondents are more inclined to recognize the authenticity of statements relating to the characteristics of the measures taken by the entrepreneur than to its characteristics.

Keywords: entrepreneurship, entrepreneurial attitudes, myths of entrepreneurship.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.16

Przesłano do redakcji: listopad 2014
Przyjęto do druku: lipiec 2015

¹ Dr Anna Arent, Katedra Zarządzania Wydziału Zarządzania, Politechnika Lubelska, autor korespondencyjny, e-mail: a.arent@pollub.pl

² Dr Anna Walczyna, Katedra Ergonomii Wydziału Zarządzania, Politechnika Lubelska, Lublin

AKSJOLOGIA WOLNOŚCI MEDIÓW W ŚWIETLE PRAC WYSOKIEGO PRZEDSTAWICIELA OBWE DO SPRAW WOLNOŚCI MEDIÓW

Wolność mediów, wolność wypowiedzi i swobody w przekazywaniu informacji stanowi jeden z priorytetów OBWE. Autor niniejszego artykułu poddaje analizie działalność utworzonej w 1997 r. instytucji Przedstawiciela OBWE ds. Wolności Mediów. Instytucja ta jest odpowiedzią na obserwowane w wielu państwach narastające dążenia do ograniczenia swobody, a także niezależności mediów.

Główne zadanie Przedstawiciela OBWE ds. Wolności Mediów polega na monitoringu tych obszarów z zakresu wolności mediów, które wymagają wsparcia w państwach uczestniczących OBWE. Dlatego bardzo ważną funkcją jest niesienie pomocy tym państwom przez wnikliwą obserwację oraz wydawanie opinii na temat praktyk dotyczących prześladowania wolności wypowiedzi. Przedstawiciel otrzymuje informację o sytuacji mediów z różnych źródeł – m.in. państw uczestniczących, organizacji medialnych oraz organizacji pozarządowych.

Przedstawiciel ściśle współpracuje ze Stałą Radą, z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, Wysokim Komisarzem ds. Mniejszości Narodowych oraz w stosownych przypadkach z innymi organami OBWE, a także z krajowymi i międzynarodowymi stowarzyszeniami mediów. Przedstawiciel ds. Wolności Mediów podejmuje tym samym liczne działania i uczestniczy w projektach, które są związane z wolnością słowa i wolnością mediów. Bierze również udział w wykładach oraz dyskusjach na takie tematy, jak wolność prasy, radia, telewizji i Internetu. Przedstawiciel skupia szczególną uwagę na bezpieczeństwu dziennikarzy, wolności słowa i podstawowych prawach człowieka.

Słowa kluczowe: wolność mediów, OBWE, Przedstawiciel ds. Wolności Mediów, bezpieczeństwo dziennikarzy

AXIOLOGY FREEDOM OF THE MEDIA IN THE LIGHT OF THE WORK OF THE OSCE HIGH REPRESENTATIVE ON FREEDOM OF THE MEDIA

Freedom of the media, freedom of expression and the freedom in the transfer or information is one of the priorities of the OSCE. Therefore, the author of this article analyzes the courses of action created in 1997 OSCE Representative on Freedom of The Media. This institutions is a response to the observed increasing in many countries to pursue the limitation of freedom and independence of the media.

The main function of the OSCE Representative on Freedom of the Media is to observe relevant media developments in OSCE participating States. Moreover very important function is to assist participating States by advocating and promoting full compliance with OSCE principles and commitments regarding freedom of expression and free media. He receives information on situation of the media from a variety of sources as participating OSCE States, media organizations and non-governmental organizations.

The Representative co-operates closely with the Permanent Council, the Participating States, the Office for Democratic Institutions and Human Rights, the High Commissioner on National Minorities, and, where appropriate, other OSCE bodies, as well as with national and international media associations.

The Representative on Freedom of the Media undertook various activities and participates in projects which are connected with freedom of expression and free media. He takes part in lectures or speeches that move topics such as freedom of the press, radio, television and the Internet. The Representative deals with topics related to the safety of journalists, freedom of expression and basic human rights.

The Representative on Freedom of the Media also takes voice in development of the law countries where situation called for his intervention.

Keywords: freedom of the media, the OSCE High Representative on Freedom of the Media, the safety of journalists

DOI:10.7862/rz.2015.hss.17

Przesłano do redakcji: maj 2015

Przyjęto do druku: lipiec 2015

³ Mgr Adam Kruk, Wydział Zarządzania i Administracji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, e-mail: Adam.Kruk@tvp.pl

KLASYFIKACJA DYNAMICZNA REGIONÓW UNII EUROPEJSKIEJ SZCZEBŁA NUTS 2 POD WZGLĘDEM WRAŻLIWOŚCI NA KRYZYS EKONOMICZNY W OBSZARZE RYNEK PRACY⁸

Ocena przyczyn oraz skutków kryzysu ekonomicznego może obejmować różne poziomy gospodarowania. Analizy możliwe są zarówno na szczeblu makro, jak i na szczeblach pośrednich (to jest zarówno na poziomie przedsiębiorstw, jak i w skali regionów). Każda z wymienionych perspektyw ma swoją specyfikę określającą czynniki i uwarunkowania wrażliwości na kryzys badanych gospodarek krajów, firm czy też regionów. Ze względu na możliwości pomiaru (dane statystyczne, których zakres jest inny, m.in. w wyniku możliwości statystyki publicznej) niezbędne są również odrębne podejścia badawcze charakterystyczne dla danego poziomu.

W proponowanym podejściu badawczym do obszarów wrażliwości na kryzys ekonomiczny regionów zaliczono takie sfery jak: gospodarka, gospodarstwa domowe i rynek pracy. W artykule przedstawiono wyniki klasyfikacji dynamicznej (lata 2005–2011) regionów Unii Europejskiej szczebla NUTS 2 w jednym z trzech obszarów wrażliwości na kryzys ekonomiczny, którym jest rynek pracy. Zmienne diagnostyczne stanowiły: stopa zatrudnienia i stopa bezrobocia oraz tempo zmian obu tych wskaźników. Wykorzystano podejście dynamiczne, w którym zakłada się, że te same obiekty badania (regiony) występują w zbiorze wielokrotnie poddanym klasyfikacji i są traktowane jako odrębne jednostki taksonomiczne (obiekto-okresy) – ze względu na realizację wartości cech w kolejnych latach. Takie podejście pozwoliło na wyodrębnienie grup regionów o podobnych właściwościach ze względu na badane wskaźniki wrażliwości na kryzys ekonomiczny oraz umożliwiło ocenę zmian przypisania regionów do klas w czasie.

Słowa kluczowe: regiony NUTS 2, klasyfikacja dynamiczna, wrażliwość na kryzys.

DYNAMIC CLASSIFICATION OF THE EUROPEAN UNION NUTS 2 REGIONS IN TERMS OF SENSITIVITY TO ECONOMIC CRISIS (AREA: LABOUR MARKET)

The assessment of reasons and effects of economic crisis may cover various levels of management. It is possible to conduct analyses at macro level and also at intermediate levels (i.e. at the level of enterprises and in regional scale). Each of these perspectives is characterized by its specificity defining both factors and determinants of sensitivity to crisis regarding the analysed economies of countries, companies or regions. In terms of, among others, measurement possibilities (statistical data the range of which is different due to e.g. public statistics possibilities) it is also indispensable to take separate research approaches, typical for a given level.

Within the framework of the suggested research approach towards sensitivity areas to economic crisis of regions the following spheres were included: economy, households and labour market.

The study presents the results of dynamic classification (analysed period 2005–2011) of the European Union NUTS 2 regions in one out of the three areas of sensitivity to economic crisis: labour market. The following diagnostic variables were considered: employment rate, unemployment rate and the rate of changes characteristic for both indicators. The applied dynamic approach (which assumes that the same analysed objects (regions) are repeatedly present in the classified set and are referred to as separate taxonomic units (object-periods) – in terms of their characteristics values realization in the subsequent years). Such approach allowed to distinguish the groups of regions featuring similar properties regarding the analysed characteristics of sensitivity to economic crisis, as well as facilitated the assessment of changes in assigning regions to particular classes over time.

Keywords: NUTS 2 regions, dynamic classification, vulnerability to crisis.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.18

Przesłano do redakcji: marzec 2015

Przyjęto do druku: lipiec 2015

⁴Dr hab. Małgorzata Markowska, Wydział Ekonomii, Zarządzania i Turystyki, Uniwersytet Ekonomiczny, Wrocław

⁵Prof. dr hab. Andrzej Sokołowski, Wydział Zarządzania, Uniwersytet Ekonomiczny, Kraków

⁶Prof. dr hab. Danuta Strahl, Wydział Ekonomii, Zarządzania i Turystyki, Uniwersytet Ekonomiczny, Wrocław

⁷Dr Marek Sobolewski, Katedra Metod Ilościowych, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, al. Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów, tel. (017) 865-16-02, autor korespondencyjny, e-mail: msobolew@prz.edu.pl

⁸Projekt finansowany ze środków NCN (DEC-2013/09/B/HS4/00509).

FOREIGN STUDIES OF THE CODEPENDENCY PHENOMENON

The article highlights the foreign aspects of psychological interpretation for the phenomenon «codependency», the most controversial yet the least studied in terms of its scientific analysis. The research defines conceptual foundation for further theoretical verification in the direction of foreign psychological studies. We consider the psychological characteristics of a co-dependent personality and the principal mechanisms of formation of similar relationships. The review of classic and contemporary research is undertaken and the approaches to definition of the given phenomenon are analyzed.

The codependency is regarded as a psychological state characterized by a strong disquietude and extreme emotional, social, and sometimes physical dependence on a person or an object. As a result, such dependence on another person becomes a pathological state that affects all the relations of a codependent person.

Scientists have proved that codependency is connected not just to alcoholism or chemical dependence in families but to various types of chronic family stressors.

In addition to parental chemical dependency, other family stressors may include ineffective parenting styles, parental abuse, as well as parental mental and physical health.

This phenomenon is also present in dysfunctional families. People from such families do not understand a role clarity, cannot express emotions, their parents often have mental health problems and that promoted the development of codependency.

Researchers also point to cross-cultural limitations of this concept. There are cultures which emphasize individualism of personality, while others approve of the behavior of codependent women in the family.

The analyzed works of the codependency phenomenon confirm the necessity of further research. The psychologists should be more inclined to explore larger sample sizes, varying minority groups, and more representative population with greater depth.

Keywords: codependency, dependency, dysfunctional family, co-dependent personality, family systems.

BADANIA MIĘDZYNARODOWE NAD ZJAWISKIEM WSPÓLUZALEŻNIENIA

Artykuł zwraca uwagę na doświadczenia międzynarodowe psychologicznej interpretacji zjawiska współuzależnienia, jako najbardziej kontrowersyjnego i niestety niedostatecznie rozwiniętego na poziomie analizy naukowej. W artykule określono ramy koncepcyjne dla dalszej teoretycznej weryfikacji problemu na tle badań psychologicznych. Przedstawiono psychologiczną charakterystykę osobowości współuzależnionej oraz podstawowe mechanizmy powstawania tego rodzaju relacji. Dokonano przeglądu klasycznych i współczesnych badań oraz przeprowadzono analizę podejścia do definicji tego zjawiska.

Współuzależnienie jest postrzegane jako stan psychologiczny charakteryzujący się silnym niepokojem, jak również emocjonalnym, społecznym, a czasem i fizycznym uzależnieniem od osoby lub przedmiotu. W rezultacie to uzależnienie od drugiej osoby staje się stanem patologicznym, który wpływa na wszystkie relacje osoby zależnej.

Naukowcy udowodnili, że współzależność ta jest związana nie tylko z alkoholizmem lub uzależnieniem od środków chemicznych, ale także od różnego rodzaju przewlekłego stresu w rodzinie. Dodatkowo inne stresory rodzinne mogą obejmować nieskuteczne style wychowania, nadużycia, zdrowie fizyczne i psychiczne rodziców.

Zjawisko to również występuje w rodzinach dysfunkcyjnych. Ludzie z tych rodzin nie rozumieją swojej roli, nie potrafią wyrażać emocji, ich rodzice często mają problemy ze zdrowiem psychicznym, które przyczyniają się do rozwoju współzależności.

Naukowcy wskazują również na różnice międzykulturowe w odniesieniu do tej koncepcji. Istnieją kultury, które podkreślają indywidualizm osobowości, podczas gdy inni akceptują zachowania współuzależnionych kobiet w rodzinie.

Analizowana praca potwierdza potrzebę dalszych badań tego zjawiska. Psychologowie powinni zbadać większą ilość osób współuzależnionych, przedstawicieli różnych mniejszości oraz bardziej reprezentatywne populacje.

Słowa kluczowe: współuzależnienie, uzależnieniem, nałogi, dysfunkcyjne rodziny, osobowości współuzależnionych, system rodzinny.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.19

Przesłano do redakcji: czerwiec 2015

Przyjęto do druku: lipiec 2015

⁹ Marina Milushyna Ph.D., Associate Professor of the Department of Social work of Dnipropetrovsk National University, Oles Honchar, Dnipropetrovsk, Ukraine, Gagarin Avenue, 72, tel.: (011-380 - 56) 3749870, e-mail: milushina@mail.ru

BIALORUSINI NA BLISKIM WSCHODZIE WOBEC SPRAW POLSKICH W LATACH 1941-1945 W ŚWIETLE PISM KS. MICHAŁA BOŻERIANOWA

Wśród polskich cywilów ewakuowanych wraz z Armią Andersa z ZSRR w 1942 r. było ponad 2 tysiące Białorusinów wyznania prawosławnego. Z uwagi na fakt, że władze sowieckie nie chciały wypuścić osoby narodowości niepolskiej znaczna część Białorusinów podawała się za Polaków i katolików. Ukrywając swoje swe pochodzenie część Białorusinów dokonało konwersji na katolicyzm.

Pomoc emigracyjnego rządu polskiego w wyjeździe z ZSRR wywołała wśród Białorusinów propolskie sympatie i wyrazy wdzięczności. Przy pomocy Franciszka Wilka, członka Rady Narodowej w Iranie w 1942 r. powstał Komitet Białoruski z ks. Michałem Bożerianowem na czele. Komitet wydał kilka memoriałów i odezw do rządu polskiego i amerykańskiego, w których negatywnie oceniono włączenie województw północno-wschodnich II RP do ZSRR we wrześniu 1939 r. Większość Białorusinów deklarowała chęć pozostania obywatelami państwa polskiego. Taką postawę uchodźców białoruskich należy tłumaczyć brakiem innej perspektywy na przyszłość. Jednym z postulatów, które wysuwał przewodniczący Komitetu Białoruskiego ks. M. Bożerianów było wprowadzenie przedstawiciela mniejszości białoruskiej do polskiej Rady Narodowej w Londynie. Słabością Komitetu był jego skład osobowy i zaplecze. Uchodźcy białoruscy posiadali nieliczną inteligencję – przeważnie byli to duchowni i nauczyciele – pozbawieni jakiegokolwiek doświadczenia w działalności politycznej. Większość Białorusinów było chłopskiego pochodzenia lub byli pracownikami służb leśnych.

W 1943 r. większość uchodźców białoruskich przeniosło się do Afryki Wschodniej. Tam pogorszyły się relacje wśród uchodźców a zwłaszcza między prawosławnymi a katolikami. Pomimo, że większość uchodźców narodowości białoruskiej byli nastawieni propolsko to wśród Polaków umacniał się stereotyp o ich antypolskiej postawie. Ta niczym nieugruntowana antybiałoruska fobia Polaków doprowadziła do konfliktów wyznaniowych w obozach uchodźców. Konflikty religijne, trwające do zamknięcia obozów w Afryce i śmierć propolsko nastawianego przywódcy Komitetu Białoruskiego ks. Michała Bożerianowa spowodowała, że większość przebywających tam Białorusinów zmieniała swe nastawienie z pozytywnego do Polski na niechętną postawę do współpracy z Polakami.

Słowa kluczowe: Białorusini, Michał Bożerianow, emigracja.

BELARUSIANS IN THE MIDDLE EAST AND POLISH PROBLEMS IN 1941-1945 IN THE WRITINGS OF REV. MICHAŁ BOŻERIANOW

Among the Polish civilians evacuated to the Soviet Union in 1942 with the army of gen. Anders there were over 2000 Orthodox Belarusians. Because the Soviet authorities would not allow non-Poles to leave the country, many Belarusians declared themselves to be Polish and Catholic. Some of them converted to Catholicism to hide their ancestry.

Because of the help they received from the Polish emigration government in leaving the Soviet Union, Belarusians felt a lot of sympathy and gratitude towards the Poles. Franciszek Wilk, a member of the National Council, helped form the Belarusian Committee, headed by rev. Michał Bożerianow, in 1942 in Iran. The Committee issued a number of memoranda and addresses to the Polish and American government, which were critical of the incorporation of the north-western regions of mid-war Poland into the Soviet Union in September 1939. Most Belarusians declared a willingness to remain Polish citizens. This attitude of Belarusian emigrants can be explained by a lack of other perspectives for the future. One of the demands made by the head of the Belarusian Committee, rev. M. Bożerianow, was to introduce a representative of the Belarusian minority to the National Council in London. The Committee's weakness lay in its human resources. Belarusian emigrants included few educated people – mostly priests and teachers – with no political experience. Most of them were farmers or foresters.

In 1943 most Belarusian emigrants moved to East Africa. There the relations between emigrants deteriorated; especially between the Orthodox and the Catholics. Although most Belarusian emigrants were friendly to Poles, a stereotype emerged among the latter of anti-Polish sentiments among the Belarusians. This unsubstantiated anti-Belarusian phobia led to religious conflicts in refugee camps. Religious conflicts, which continued until the camps closed, and the death of rev. Michał Bożerianow, who was the leader of the Belarusian Committee and friendly to Poles, caused most Belarusians there to change their positive attitude towards Poland and become reluctant to cooperate with Poles.

Keywords: Byelorussian, Michał Bożerianow, emigration.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.20

Przesłano do redakcji: listopad 2014

Przyjęto do druku: lipiec 2015

¹⁰ Prof. zw. dr hab. Antoni Mironowicz, kierownik Katedry Historii Europy Środkowo-Wschodniej Uniwersytetu w Białymstoku. amir@uwb.edu.pl

WPLYW KRYZYSU NA FUNKCJONOWANIE WYBRANYCH GAŁĘZI TRANSPORTU W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2008–2013

Transport jako czynnik determinujący i warunkujący rozwój gospodarczy państwa, będący jednym z działów gospodarki narodowej, odgrywa ogromną rolę zarówno w gospodarce każdego kraju, jak i w gospodarce światowej. Sprawne funkcjonowanie gospodarki jest możliwe dzięki niemu, dlatego też wszelkie zmiany koniunktury w gospodarce znajdują odbicie właśnie w działaniu transportu. Konieczność monitorowania zmian, jakie zachodzą w gospodarce, zwłaszcza podczas trwania kryzysu, jest wywołana dążeniem do odszukania przyczyn jego powstania i znalezieniem odpowiednich rozwiązań mogących efektywnie załagodzić skutki jego wystąpienia.

W pracy przedstawiono analizę wybranych danych dotyczących transportu w krajach Unii Europejskiej w latach 2004–2013 ze szczególnym uwzględnieniem kryzysu ekonomicznego z roku 2008. Do analizy zostały wybrane dwie zmienne: wielkość przewozów towarowych w krajowym transporcie drogowym (obrazująca funkcjonowanie gospodarki w poszczególnych krajach Unii Europejskiej) oraz przewozy pasażerskie transportem lotniczym jako wskaźnik poziomu życia (zamożności) mieszkańców państw europejskich. Publikacja została przygotowana na podstawie danych pochodzących z baz Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich (Eurostatu).

Celem analizy było nie tylko wskazanie zróżnicowania przestrzennego, ale także poziomu wpływu kryzysu na wielkość krajowych przewozów towarowych transportem drogowym oraz stan przewozów pasażerskich transportem lotniczym w 2008 r. i w latach kolejnych w państwach europejskich. Dodatkowym celem prowadzonych badań było zobrazowanie pozycji Polski w relacji do innych krajów wobec analizowanych wielkości. Dążeniem autora było także przedstawienie korelacji pomiędzy poziomem zmian w krajowych przewozach towarowych i osób różnymi środkami transportu oraz ukazanie relacji zmian na rynku transportowym z innymi wskaźnikami sytuacji społeczno-gospodarczej (stopy bezrobocia).

Słowa kluczowe: kryzys gospodarczy, lotniczy transport pasażerski, drogowy transport towarów.

INFLUENCE OF CRISIS ON THE FUNCTIONING SELECTED BRANCHES OF TRANSPORT IN THE EUROPEAN UNION COUNTRIES IN THE YEARS 2008–2013

Transport, being a branch of national economy, is also a determinant of economic development and the factor which conditions of the state growth, and which plays an important role both in the economy of each country as well as in the global economy. The smooth functioning of the economy is possible thanks to it, so that any changes in the economic situation are reflected in transport. The need to monitor changes occurring in the economy, especially during the crisis is caused by the desire to find the causes of its creation and finding appropriate solutions to effectively mitigate the consequences of its occurrence. The paper presents an analysis of selected data on transport in the European Union countries in the years 2004–2013 with particular emphasis on the economic crisis of 2008. For the analysis two variables were selected: the size of the domestic freight road transport (showing the functioning of the economy in different countries of the European Union) and passenger air transport as an indicator of the level of life (wealth) residents of European countries. The publication has been prepared on the basis of data from the database of the Statistical Office of the European Communities (EUROSTAT). The aim of the analysis was not only to indicate the spatial diversity but also the level of impact of the crisis on the size of the domestic transport of goods by road and the condition of passenger air transport in 2008 and subsequent years in European countries. An additional aim of the study was to illustrate the Polish position in relation to other countries to the analyzed values. The author also aimed to present the correlation between the level of changes in the national freight and people of different transport modes, and to show the relation of changes in the transport market with other indicators of socio-economic situation (unemployment rate).

Keywords: economic crisis, air passenger transport, goods road transport.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.21

Przesłano do redakcji: marzec 2015

Przyjęto do druku: lipiec 2015

¹¹ Mgr Mariola Nycz, Katedra Metod Ilościowych, Politechnika Rzeszowska im. I. Łukasiewicza, Wydział Zarządzania, 35–959 Rzeszów, Al. Powstańców Warszawy 8, e-mail: m_nycz@prz.edu.pl

SPECYFIKA BADAŃ POLITOLOGICZNYCH NAD MYŚLĄ POLITYCZNĄ W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO PAŃSTWA

Zapewnienie bezpieczeństwa jest jednym z najważniejszych zadań kształtujących politykę każdego państwa. Znaczenie tego zagadnienia jest uwarunkowane czynnikami o charakterze wewnętrznym (rozwój krajowych systemów energetycznych), jak i zewnętrznym (oddziaływanie na impulsy ze strony innych państw). Współcześnie z uwagi na ewolucję środowiska międzynarodowego rośnie znaczenie pozamilitarnych wymiarów bezpieczeństwa. Celem artykułu było określenie istoty badań politologicznych nad myślą polityczną w zakresie bezpieczeństwa energetycznego państwa. Problematyka ta jest istotną kategorią badawczą, która dotychczas była analizowana w ograniczonym zakresie. W artykule zaprezentowano sposób definiowania terminu bezpieczeństwo energetyczne przez zwolenników dwóch współcześnie dominujących nurtów badawczych w stosunkach międzynarodowych (realizm, liberalizm). Jednocześnie autor zaproponował zestaw dziewięciu zjawisk i wydarzeń, które powinny być przedmiotem badań naukowców zajmujących się myślą polityczną w zakresie bezpieczeństwa energetycznego państwa. Po pierwsze – procesy gospodarcze, w tym kwestia własności w sektorach energetycznych. Po drugie – koncepcje gospodarcze, w których za-warta jest wizja pożądanej struktury sektorów gospodarczych. Po trzecie – realizacja projektów o charakterze krajowym, jak i międzynarodowym zwiększających bezpieczeństwo energetyczne państwa. Po czwarte – stosunek do zagospodarowania krajowych złóż surowców energetycznych. Po piąte – akcesja do organizacji międzynarodowych o charakterze energetycznym. Po szóste – ekspansja kapitałowa przedsiębiorstw energetycznych. Po siódme – stosunek do inwestycji międzynarodowych mogących negatywnie wpłynąć na bezpieczeństwo energetyczne państwa. Po ósme – projekty polityczne dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego państwa. Po dziewiąte – współpraca energetyczna z konkretnymi państwami oraz ocena tej kooperacji.

Słowa kluczowe: realizm, liberalizm, myśl polityczna, bezpieczeństwo energetyczne.

SPECIAL FEATURES OF REASERCH ON POLITICAL THOUGHT IN THE FIELD OF ENERGY SECURITY

Security is one of the most important tasks of policy-makers of each country. The importance of this issue is determined by factors of an internal nature (development of national energy systems) and external (impulses from other countries). Recently, due to the evolution of the international environment, non-military aspects of security are becoming more important. The aim of the article was to determine the essence of political science research on political thought in the field of energy security. This issue is an important category of research that was previously analyzed in a negligible extent. The article presents a way of defining the term energy security by supporters of the two dominant contemporary paradigms in international relations (realism, liberalism). In the article author proposed nine processes and events that should be the subject of research scientists who are analyzing political thought in terms of energy security. First – economic processes, including the question of ownership in the energy sectors. Second – economic concepts, which is a vision of the desired structure of economic sectors. Third – the implementation of projects on a national and international level to enhance the energy security. Fourth – attitude to the development of domestic energy resources. Fifth – accession to international energy organizations. Sixth – capital expansion of national energy companies. Seventh – attitude towards international investment which could affect the energy security of the state. Eighth – political projects ensuring energy security. Ninth – energy cooperation with specific countries and an assessment of the cooperation.

Keywords: realism, liberalism, political thought, energy security.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.22

Przesłano do redakcji: listopad 2014

Przyjęto do druku: wrzesień 2015

¹² Dr Michał Paszkowski, Zakład Teorii Polityki i Metodologii Politologii, Wydział Politologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, e-mail: michal.paszkowski@interia.pl

МОДЕЛЬ ПРОЕКТИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Развитие экономики Украины в условиях рыночных преобразований выделило в качестве самостоятельной функцию государства по формированию экономической безопасности национальной экономики, ее отраслей и хозяйствующих субъектов.

Исследуются задачи комплексного определения набора составляющих экономической безопасности предприятия, выявление и классификация факторов риска, оказывающих влияние на экономическую безопасность предприятий в современных экономических условиях. Представлен ряд признаков, которые фиксируют актуальность нового проектного подхода к формированию экономической безопасности предприятия, определяют необходимость поиска способа интеграции теоретических разработок экономической науки с практическими результатами исследования состояния экономической безопасности предприятий Украины.

Представлено теоретическое проектирование модели экономической безопасности предприятия. Продемонстрировано, что реформа предприятий «Укрзалізниця» призвана модернизировать отрасль и вывести ее на уровень прибыльности. Подчеркивается, что «Укрзалізниця» и Polskie Koleje Państwowe Spółka Akcyjna (PKPSA) имеют главную общую проблему: это глубокий износ основных фондов железных дорог, требующие немедленного обновления. Как следствием особенностей украинской ситуации может стать повышенный интерес потенциальных операторов к грузовой составляющей железнодорожного бизнеса.

Ключевые слова: экономической безопасности предприятия, разработка аналитического инструментария, проектирование, модель, реформирование экономики, «Укрзалізниця», Polskie Koleje Państwowe Spółka Akcyjna (PKPSA).

MODEL PROJEKTOWANIA BEZPIECZEŃSTWA EKONOMICZNEGO

Rozwój gospodarczy Ukrainy w warunkach przemian rynkowych związany jest z niezależnym działaniem państwa dążącym do budowania bezpieczeństwa ekonomicznego gospodarki narodowej, jej przemysłu i przedsiębiorstw. W artykule określono zestaw zintegrowanych komponentów bezpieczeństwa ekonomicznego, identyfikacji i klasyfikacji czynników ryzyka wpływających na bezpieczeństwo ekonomiczne w obecnych warunkach gospodarczych. Związany jest on z cechami, które podkreślają znaczenie projektu w nowym podejściu do tworzenia bezpieczeństwa ekonomicznego. Należy określić potrzebę znalezienia sposobów zintegrowania badań teoretycznych ekonomii z praktycznymi wynikami badań na temat stanu bezpieczeństwa ekonomicznego Ukrainy. Przedstawiono teoretyczny model projektowania bezpieczeństwa ekonomicznego.

Wykazano, że reформа przedsiębiorstw „Ukrzaliznytsya” jest przeznaczona do modernizacji przemysłu i doprowadzić go do poziomu rentowności. Należy podkreślić, że „Ukrzaliznytsia” i Polskie Koleje Państwowe Spółka Akcyjna (PKP SA) mają istotny wspólny problem: głęboka amortyzacja środków trwałych kolejowych wymagająca natychmiastowych aktualizacji. W związku z ukraińską sytuacją może to prowadzić do zwiększonego zainteresowania potencjalnych operatorów biznesu kolejowego transportu towarowego. Należy zbudować model projektu bezpieczeństwa gospodarczego przedsiębiorstwa kolejowego.

Stwierdzono, że w obecnej sytuacji należy odpowiedzieć na następujące pytania: jak uniknąć negatywnych skutków, jak zminimalizować zagrożenie i ryzyko, jak skutecznie zarządzać firmą w takich sytuacjach oraz jak osiągnąć stabilne i bezpieczne państwa w biznesie.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo ekonomiczne, rozwój narzędzi analitycznych, projektowanie modelu reform gospodarczych, Ukraińska Kolej, Polskie Koleje Państwowe Spółka Akcyjna (PKP SA).

MODEL OF DESIGNING OF ECONOMIC SECURITY

The economic development of Ukraine in the conditions of market transformations is connected with independent functioning of the state to build economic security of the national economy, its industries and businesses. The work explores the processes of defining a set of integrated components of economic security, identification and classification of risk factors that influence on economic security in the current economic conditions.

The work presents a number of signs that capture the relevance of the new project approach to the formation of economic security, determine the need to find ways to integrate theoretical studies of economics with the practical results of the research on the state of economic security of Ukraine. The theoretical design model of economic security was submitted. It has been demonstrated that the reform of enterprises "Ukrzaliznytsya" is intended to modernize the industry and bring it to a level of profitability.

¹³ Dr Ivan Rekun, Katedra finansów i bezpieczeństwa ekonomicznego, Narodowy Uniwersytet w Dniepropietrowsku, e-mail: rekun_i@mail.ru

It is emphasized that "Ukrzaliznytsia" and Polskie Koleje Państwowe Spółka Akcyjna (PKPSA) have a major common problem: a deep depreciation of fixed assets of railways, requiring immediate updates. As a consequence of the characteristics of the Ukrainian situation there can be a heightened interest in the potential operators to freight rail business component. It is necessary to build a project model of economic security of the railway enterprise. It was found that the situation of today demands an answer to the questions: how to avoid the negative impacts of the threats and risks to make this influence minimal as to effectively manage the company in such situations, how to achieve a stable and secure condition in the business.

Keywords: economic security, the development of analytical tools, designing, model, economic reforms, "Ukrzaliznytsya", Polskie Koleje Państwowe Spółka Akcyjna (PKPSA).

DOI:10.7862/rz.2015.hss.23

Przesłano do redakcji: styczeń 2015

Przyjęto do druku: lipiec 2015

RAISON D'ÉTAT – RESEARCH CHALLENGES

Article is divided in two main parts. The first encompasses the research issues and challenges encountered by political scientists dealing with reason of state (*raison d'état*). These may be grouped into three classes. The first is associated with challenges in terms of definition, the second includes theoretical issues, and the third methodological questions. The second part of this article answers the question why is *raison d'état* worth researching as a category of contemporary Polish political thinking? While researching *raison d'état*, we encounter three main challenges: etymological and definitional, theoretical, and methodological. The first group of challenges is of an etymological and definitional nature. The second group of challenges is of a theoretical nature. These are associated with difficulties in the specification of the objective, subjective, spatial and time scope of the *raison d'état*. The third group of challenges includes the methodological challenges associated with the selection of the research approach. We may differentiate three main methodological approaches (normative, declarative and the realistic one). Despite numerous difficulties and challenges, the issue of *raison d'état* is a research area worth consideration. There are several reasons why this area should be studied (the attractiveness of *raison d'état* as a scientific category in political science, the usefulness and validity of studying *raison d'état* which may be corroborated by the relevance of this research category and the Polish specificity of the understanding of reason of state).

Keywords: reason of state, political thought, methodology

RACJA STANU – WYZWANIA BADAWCZE

Artykuł jest podzielony na dwie zasadnicze części. Pierwsza – odnosi się do problemów i wyzwań badawczych, które napotykają politolodzy, zajmując się racją stanu jako kategorią badawczą. Można je ująć w trzy grupy. Pierwsza jest związana z wyzwaniami natury definicyjnej, druga obejmuje problemy teoretyczne, trzecia – metodologiczne. W drugiej części artykułu zawarta jest odpowiedź na pytanie: dlaczego warto badać rację stanu jako kategorię współczesnej polskiej myśli politycznej? Wskazano na specyfikę i oryginalność pojmowania racji stanu przez polskie elity polityczne oraz jej aktualność w XXI w. W badaniach politologicznych rację stanu można traktować dwojako. Po pierwsze – jako jedyną i obowiązującą normę, dyrektywę w działaniu władz państwowych. W dokonaniu podstawowych ustaleń empirycznych przydatna będzie analiza dokumentów państwowych, strategii, aktów prawnych odzwierciedlających rację stanu danego państwa). W drugim ujęciu racji stanu – jako kategorii myśli politycznej – należy kierować się przekonaniem, że każda partia na swój sposób definiuje i formułuje własną koncepcję racji stanu. Niezbędna będzie analiza nie tylko świadectw myśli politycznej, ale też jej śladów, czyli decyzji podejmowanych przez polityków, którzy byli aktywni na arenie politycznej bądź uczestniczyli w sprawowaniu władzy. Ponadto wyzwaniem dla badacza niewątpliwie będzie rozpoznanie, które elementy składają się na rację stanu w myśli politycznej danej partii, gdyż politycy chętnie uciekają się do pojęć ostatecznych, zazwyczaj pojmowanych arbitralnie, jak „racja stanu” lub „interes narodowy”. Racja stanu jest jednocześnie argumentem w debacie politycznej – każdy, kto ma inne zdanie, jest traktowany jako „dyletant” lub „zdrajca”. Niezależnie od poziomu debaty politycznej, pytanie, na które muszą odpowiadać politycy, brzmi: co należałoby zmienić w polskiej rzeczywistości, aby zrealizować cele uznawane za strategiczne, czyli te, które gwarantują realizację racji stanu?

Słowa kluczowe: racja stanu, myśl polityczna, metodologia.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.24

Przesłano do redakcji: listopad 2014

Przyjęto do druku: lipiec 2015

¹⁴ Joanna Sanecka-Tyczyńska, MA in History, Ph. D. in Political Science, Department of Theory and Methods in Political Science (Faculty of Political Science UMCS), e-mail: j.sanecka-tyczynska@poczta.umcs.lublin.pl

MYŚL POLITYCZNA LEGIONU MŁODYCH – AKADEMICKIEGO ZWIĄZKU PRACY DLA PAŃSTWA. WPROWADZENIE DO TEMATU

Legion Młodych (LM) był młodzieżową organizacją piłsudczykowską powstałą w 1930 r. Dotychczas nie doczekał się monografii, co czyni badania naukowe pionierskimi. Nieznana pozostaje nie tylko historia związku, ale i jego oryginalna, a zarazem kontrowersyjna myśl polityczna. Młodolegioniści, począwszy od pierwszej deklaracji ideowej z 1930 r., na piedestale postawili „ideę państwową” i państwo, któremu podporządkowali pozostałe elementy porządku społecznego. Rozwój myśli zależał przy tym od komendanta głównego i składu osobowego Komendy Głównej. W latach 1930–1932 przeważały hasła umiarkowane sprowadzające się do kontynuacji i rozwinięcia idei legionowej Józefa Piłsudskiego. Wraz ze wzrostem wpływów grupy Henryka Dembińskiego z Wilna poglądy polityczne LM ulegały radykalizacji, co znalazło odzwierciedlenie w drugiej deklaracji ideowej z 1932 r. Przyjęte na II Kongresie założenia ponownie czyniły myślą przewodnią państwo, ale młodolegioniści głosili także postulat zorganizowania narodu według hierarchii i dyscypliny, budowy państwa pracą i bronią krwi, tworzenia elity, którą miał stanowić żołnierz i człowiek pracy. Największymi wartościami stać się miały krew i trud. Myśl państwowa miała zostać zespolona z polskim światem pracy w celu przebudowy gospodarczej, społecznej i politycznej.

Realizując założenia ideowe ojca-kreatora Adama Skwarczyńskiego, myślano także o symbiozie marksizmu z syndykalizmem, której amalgamat stałby się fundamentem państwa uspołecznionego. Domagano się ponadto likwidacji ustroju parlamentarnego opierającego się na fikcjach teoretycznych i przekształcenia psychiki społeczeństwa w myśl nowej etyki pracy. W polityce zagranicznej celem miały być zorganizowanie współzycia i współpracy narodów na obszarze międzymorza bałtycko-czarnomorskiego oraz rozbudowa marynarki wojennej i floty handlowej.

W następnej fazie rozwoju myśl polityczna się radykalizowała w zakresie zagadnień gospodarczych. Młodolegioniści żądali m.in. wprowadzenia gospodarki trójdzielnej (indywidualnej, uspołecznionej, państwowej), zakazu napływu kapitałów obcych, ingerencji państwa w obroty handlowe z zagranicą, zniesienia tajemnicy gospodarczej, czy też przebudowy ustroju rolnego. Oficjalnie jednak LM popierał działania rządowe. Kolejnym ważnym dokumentem, który ma istotne znaczenie dla analizy myśli politycznej LM, była trzecia deklaracja ideowa z 1935 r., w której złagodzeniu uległy postanowienia poprzedniej. Zniknęły m.in. zapisy o całkowitym upaństwowieniu gospodarki i przeciwstawieniu się instytucji Kościoła katolickiego na rzecz częściowego upaństwowienia i dążenia do zapewnienia każdemu obywatelowi jak najdalej posuniętej wolności sumienia i tolerancji. Legionowi Młodych nie udało się zrealizować deklarowanych założeń ideowych w praktyce, ale jego myśl polityczna miała wpływ na założenia deklaracji ideowo-politycznej Obozu Zjednoczenia Narodowego, co pozwala na konstatację, że – wbrew krytycznym ocenom – nie była ona bezwartościową paplaniną akademików.

Słowa kluczowe: Legion Młodych, organizacje młodzieżowe, obóz piłsudczykowski, myśl polityczna, II Rzeczpospolita

THE POLITICAL THOUGHT OF LEGION OF THE YOUNG – ‘WORK FOR THE STATE’ ACADEMIC ASSOCIATION. INTRODUCTION TO THE TOPIC

Legion of the Young (LY) was the youth organization founded in 1930 by the followers of Piłsudski. So far it has not seen the monograph written, which makes the research a pioneering one. Not only is the history of this association obscure, but also its original, yet controversial political thought. Starting from the first ideological declaration of 1930, Young Legionaries put on a pedestal “the idea of the State”, subjecting the remaining elements of the social order to the State. The development of this thought was contingent upon the Chief Commander and the composition of the Headquarters. In the years 1930–1932 moderate slogans prevailed, resolving into the continuation and development of the Józef Piłsudski’s idea of the legion. Along with the rise of the influence of Henry Dembiński from Vilnius, the political ideas of LY underwent radicalization, which was reflected in the second ideological declaration of 1932. Assumptions adopted at the Second Congress made the State the keynote issue again, but Young Legionaries also preached the demand to organize a nation according to the hierarchy and discipline, building the State by hard work and defending it with blood, the creation of the elite which was to be formed of the soldiers and the working men. The blood and toil were to become the highest values. The idea of the State was to be united with the Polish world of work in order to reconstruct the economic, social and political order.

Putting into practice the ideological assumptions of their father-creator Adam Skwarczyński, they also thought about the symbiotic relationship between Marxism and syndicalism, the amalgam of which would become the foundation of the socialized state. Furthermore, they called for the liquidation of a parliamentary system based on theoretical fictions and transformation of the psyche of society under the new work ethic. In the foreign policy the objective was to organize the coexistence and cooperation of nations in the Baltic-Black Sea Intermarium and the expansion of naval and merchant fleets.

The next phase of the development of political thought which concerned economic issues was also becoming more radical. Young Legionaries demanded, among others, introduction of tripartite economy (individual, socialized, state), the ban on foreign capital inflow, the interference of state into foreign trade, the abolition of trade secrets and the reconstruction of the agricultural system. Officially, however, the LY supported government actions.

Another important document, which is essential for the analysis of LY political thought, was the third ideological declaration of 1935 which mitigated the provisions of the previous one. For example, there disappeared the entries concerning total nationalization of the economy and opposition to the institution of the Catholic Church, in favor of a partial nationalization and the pursuance to provide every citizen with as far-reaching freedom of conscience and tolerance as possible.

Legion of the Young failed to put the declared ideological assumptions into practice, but its political thought influenced the foundations of ideological and political declaration of Camp of National Unity, which allows the assertion that, contrary to critical evaluation, it was not just worthless chatter of academics.

Keywords: Legion of the Young, youth organizations, Piłsudski Camp, political thought, Second Polish Republic

DOI:10.7862/rz.2015.hss.25

Przesłano do redakcji: listopad 2014

Przyjęto do druku: lipiec 2015

¹⁵ Dr hab. Marek Sioma, Instytut Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, pl. M. Curie-Skłodowskiej 5, 20–031 Lublin, tel. 608 535 399, e-mail: marek_sioma@poczta.onet.pl

VALUE CATEGORIES AND THE CHOICE OF YOUTHS IN CONTEMPORARY TIMES

The XXI century is marked by the dynamicity of social, political and economic changes. The period is characterized not only by variability, consumerism, but also by technological advancements. The level of technological maturity, ways of use of the internet, choice of means of communication, including ways of spending time online do have significant impacts on the quality of life of modern man. The glut of technological advancements and the overbearing dominance of online communication rather than true inter-personal relations may result in varied consequences. The on-going transformation of social life in complex societies derives from the fact that virtual relationships are overtaking local community lives. The world we live in is undergoing changes and we thus participate in this change. Although it does seem that the ability to adapt to changing environments is an elementary skill of man, the question of what changes this brings in areas of values does arise.

Values are such a multi-faceted phenomenon that descriptions of its varied aspects is possible. This can be attended to from view-points of philosophy, psychology, ethnography, cultural anthropology, sociology and economics. The article takes a closer look at the axiological level and issues of values from the philosophical perspective, not excluding elements of moral psychological. It presents short descriptions of varied concepts relating to values as well as their hierarchisation by Max Scheler. The characteristics and analysis of issues in the axiological sphere form the background to discussions on contemporary values. The summary of findings of analyses conducted among randomly selected adult students residing in Podkarpacie is provided. The objective of the study was an attempt to provide answers to questions concerning contemporary values. The interview method, based on a research questionnaire was applied for the study.

Keywords: axiology, values, Max Scheler, goodness, youth.

KATEGORIA WARTOŚCI A WYBORY LUDZI MŁODYCH W CZASACH WSPÓŁCZESNYCH

XXI wiek to dynamiczne zmiany społeczne, polityczne i gospodarcze. Znakiem naszych czasów jest nie tylko zmienność, konsumpcjonizm ale także zaawansowane technologie. Poziom dojrzałości technologicznej, sposoby wykorzystywania internetu, dobór środków komunikacji oraz formy spędzania czasu w sieci mają znaczący wpływ na jakość życia współczesnego człowieka. Nasylenie zaawansowaną technologią oraz zdecydowana przewaga komunikacji w sieci aniżeli prawdziwych relacji międzyludzkich może mieć różne konsekwencje. Transformacja życia towarzyskiego w złożonych społeczeństwach polega na tym, że wirtualne relacje zastępują społeczności lokalne. Zmienia się świat, w którym żyjemy, więc zmieniamy się także my sami. Wydaje się, że adaptacja do otaczającego środowiska to jedna z podstawowych umiejętności każdego z nas, pojawia się jednak pytanie, jakie niesie to ze sobą zmiany w świecie wartości?

Wartości są tak wielopostaciowym zjawiskiem, że można ukazywać różne ich aspekty. Zajmować się nimi można z pozycji filozofa, psychologa, etnografa, antropologa kulturowego, socjologa czy ekonomisty. Artykuł przybliża płaszczyznę aksjologii i zagadnienie wartości w ujęciu filozoficznych z elementami psychologii moralności. Krótko opisuje różne ujęcia wobec zagadnienia wartości oraz ich hierarchię w ujęciu Maxa Schelera. Charakterystyka i analiza zagadnienia płaszczyzny aksjologicznej są tłem do rozważań na temat współczesnych wartości. Podsumowaniem są wyniki analiz przeprowadzonych wśród losowo wybranych pełnoletnich uczniów zamieszkałych na terenie województwa podkarpackiego. Celem badań była próba odpowiedzi na pytanie dotyczące współczesnych wartości. W badaniach wykorzystano metodę wywiadu, opartą o kwestionariusz badawczy.

Słowa kluczowe: aksjologia, wartości, Max Scheler, dobro, ludzie młodzi.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.26

Przesłano do redakcji: styczeń 2015

Przyjęto do druku: czerwiec 2015

¹⁶ Justyna Stecko PhD, Department of Humanities, Faculty of Management, Rzeszów University of Technology, ul. Poznańska 1, 35-084 Rzeszów, tel. 017 8651204, e-mail: jstecko@prz.edu.pl

OSZCZĘDNOŚCI GOSPODARSTW DOMOWYCH OSIĄGAJĄCYCH DOCHODY O NISKIEJ UŻYTECZNOŚCI

Celem artykułu jest prezentacja wielkości oszczędności, jakie kreować mogą gospodarstwa domowe uzyskujące dochody oceniane jako mało użyteczne. Analizą objęto podstawy teoretyczne procesu pomiaru użyteczności dochodów oraz prezentację sytuacji w zakresie oszczędności w grupie gospodarstw uzyskujących dochody określane jako nisko użyteczne. Część empiryczną artykułu oparto na wynikach własnego projektu badawczego „Badanie użyteczności dochodów polskich gospodarstw domowych i ich wpływu na zachowania gospodarstw” realizowanego przez Stowarzyszenie „Centrum Wspierania Edukacji i Przedsiębiorczości”. Analizę statystyczną przeprowadzono na danych pochodzących z badania Budżetów Gospodarstw Domowych prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny. Artykuł stanowi opracowanie własne na podstawie danych liczbowych GUS. Główny Urząd Statystyczny nie ponosi odpowiedzialności za wnioski zawarte w publikacji. Uzyskane wyniki wskazują, że uzyskiwanie dochodów ocenianych jako mniej użyteczne nie musi wykluczać pojawienia się oszczędności w takich gospodarstwach domowych. Odsetek gospodarstw oszczędzających wzrasta wraz z przechodzeniem na wyższe stopnie oceny użyteczności dochodów. Również wartość nominalna oszczędności wzrasta wraz z przechodzeniem do grupy gospodarstw oceniających swoje dochody jako bardziej użyteczne.

Słowa kluczowe: dochody, oszczędności, gospodarstwa domowe, użyteczność dochodów, metoda lejdejska.

THE SAVINGS OF HOUSEHOLDS WHICH ACHIEVED THE LOW UTILITIES INCOME

The main aim of the paper is to present the size of the savings that can be created by households which achieved low utilities income. The analysis includes the theoretical basis of the measurement of income utility and presentation of the savings in the group of households which received income referred to as low useful. The empirical part of the article is based on the results of the research project carried out by the “Centre for Education and Enterprise Support” Association under the title “Study of utility of income in Polish households and its impact on the households”. Statistical analysis is performed on data from the Household Budget survey conducted by the Central Statistical Office. This article is based on the development of their own CSO figures. GUS is not responsible for the conclusions contained in the publication. The results obtained indicate that the deriving income which are assessed as less useful not necessarily exclude the appearance of savings in such households. The percentage of savers increases with the transition to higher degrees assess the utility of income. Also the nominal value of the savings increase with the transition to a group of households assessing their income as more useful.

Keywords: incomes, savings, households, utility of income, leyden method

DOI:10.7862/rz.2015.hss.27

Przesłano do redakcji: listopad 2014

Przyjęto do druku: lipiec 2015

¹⁷ Dr Elżbieta Szczygieł, Stowarzyszenie „Centrum Wspierania Edukacji i Przedsiębiorczości”, Rzeszów, e-mail: elzbieta.szczygiel@gmail.com

SECOND LIEUTENANT JAN BOŁBOTT FIGHTING IN "TYNNE" SECTION

In the presented article, for the first time for many years, there have been made a partial analysis of events in „Tynne” section after the Soviet invasion on Poland on the 17th of September 1939. Based on many sources, the author undertook a verification of the adjudications referring to the question, where the district “Tynne Wieś” commander, 2nd Lieut. Jan Bołbott was during the fights, where, when and how he died. The author based on: the report of “Tynne” sector commander, Capt. Edmund Emil Markiewicz, reports of other soldiers of fortress battalion KOP “Sarny”, who survived the war and other people, as well as archival sources that he got to and field research. According to the new adjudications, 2nd Lieut. Jan Bołbott during the fights was in pillbox No. 4 “Pies”, located just by the Słucz River, near to the ferroconcrete bridge (“the small bridge”), which had not been damaged before the Red Army’s attack. It is accepted, that in the casemate the commander of “Tynne Wieś” had fallen with its crew during the Soviet sappers’ assault on the casemate. However, it cannot be excluded, that he survived the storm and was executed at the area of Sochaki forest, Berducha farm or somewhere else. It was determined, that the assault occurred on the 19th of September 1939, probably at the forenoon.

The conclusions and hypothesis from the article ought to be verified. The first research has already been conducted by Stowarzyszenie “Wizna 1939” and these adjudications are partly confirmed.

Keywords: Bołbott, Bołbot, Tynne.

PODPORUCZNIK JAN BOŁBOTT W WALKACH NA ODCINKU „TYNNE”

W niniejszym artykule po raz pierwszy od wielu lat dokonano częściowej analizy wydarzeń na odcinku “Tynne” po inwazji Związku Sowieckiego na Polskę 17 września 1939 r. Bazując na wielu źródłach autor podjął się weryfikacji dotychczasowych ustaleń odnoszących się do kwestii, gdzie dowódca rejonu „Tynne Wieś”, ppor. Jan Bołbott, przebywał w trakcie walk, a także kiedy i w jakich okolicznościach poległ. Autor opierał się na relacji dowódcy odcinka „Tynne” kpt. Emila Edmunda Markiewicza, relacjach innych żołnierzy baonu fortecznego „Sarny”, którzy przeżyli wojnę oraz innych osób. Wykorzystał także inne źródła archiwalne, do których dotarł. Ponadto analiza została poparta wnioskami wynikającymi z badań terenowych. Zgodnie z nowymi ustaleniami ppor. Jan Bołbott przebywał w trakcie walk w schronie nr 4 o kryptonimie „Pies”, położonym tuż nad rzeką Słucz, w pobliżu żelbetowego „mostku”, którego polscy żołnierze nie zdołali zniszczyć przed atakiem Armii Czerwonej. Przyjmuje się, że dowódca rejonu „Tynne-Wieś” poległ wraz z załogą w czasie szturmie sowieckich saperów na schron. Nie można jednak wykluczyć, że szturm ten przeżył i został rozstrzelany w rejonie lasu Sochaki, folwarku Berducha lub w innym miejscu. Ustalono także, że atak na schron nastąpił 19 września w godzinach przedpołudniowych.

Wnioski i hipotezy zawarte w artykule powinny być zweryfikowane. Pierwsze takie badania zostały już przeprowadzone przez Stowarzyszenie „Wizna 1939”, a ich wyniki wstępnie potwierdziły zaprezentowane ustalenia.

Słowa kluczowe: Bołbott, Bołbot, Tynne.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.28

Przesłano do redakcji: maj 2015

Przyjęto do druku: lipiec 2015

¹⁸Dariusz Szymanowski, M.Sc., Faculty of History and Social Sciences, Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw, ul. Wóycickiego 1/3, building 23, 01-938 Warszawa, e-mail: darek.szymanowski@wp.eu

O POTRZEBIE WYKORZYSTANIA ŹRÓDEŁ W POLITOLOGICZNYCH BADANIACH MYŚLI POLITYCZNEJ

Artykuł jest o rodzajach źródeł służących badaniu myśli politycznej. Są to: 1) różnorodne wytwory działalności ludzi, czyli źródła pisane i niepisane, bezpośrednie i pośrednie, adresowane i nieadresowane. Spośród nich szczególne ważne są duchowe (pisemne) i pozostałości materialne (zabytki). Wśród pierwszego typu źródeł są dokumenty: piśmiennicze (druki wytworzone przez partie polityczne, instytucje, osoby publiczne, książki, czasopisma), audialne (płyty gramofonowe, taśmy magnetofonowe z nagraniem przemówieniami, wywiad ustny w radiu, anegdota polityczna), wizualne (fotografie), audiowizualne (filmy), nośniki komputerowe (dyskietki, dyski), portale internetowe; 2) zachowania ludzi obserwowane przez badaczy (przykładem mogą być decyzje rządzących czy ich brak tzw. niedecyzje); 3) zjawiska, które można bezpośrednio obserwować; 4) ludzka pamięć. Ta ostatnia przekazuje bowiem między pokoleniami wiedzę i doświadczenia przeszłych pokoleń, obyczaje, wierzenia, język, tradycję.

W badaniu myśli politycznej podstawowe znaczenie mają świadectwa myśli politycznej. Zaliczyć do nich można teksty polityczne, jako przykład źródeł pisanych, bezpośrednich i adresowanych, zawierające poglądy, twierdzenia i wskazania, które odnoszą się do polityki jako formy życia zbiorowego. Są to dokumenty z wątkiem perswazyjnym: programy, uchwały, manifesty, deklaracje, rezolucje, instrukcje, wytyczne; opracowania przywódców partyjnych, decydentów, teoretyków, ideologów, ekspertów, publicystów, występujących w życiu publicznym jako rzeczników środowisk politycznych. Tego typu dokumenty pozwalają na odtworzenie stylu i struktury myślenia autora, środowiska politycznego czy kręgu jego ideologicznej i intelektualnej przynależności.

Bez odwołania się do różnego rodzaju źródeł trudno jest nie tylko o sformułowanie i weryfikację hipotez ale i o rzetelną narrację. Badacz nie powinien bazować na jednym rodzaju źródła, bo może narazić się na zarzut braku rzetelności. Nie jest ważna ilość źródeł, lecz ich jakość. Nie powinno pomijać się śladów, gdyż pozwalają na weryfikację świadectw.

Słowa kluczowe: źródła, świadectwa, ślady myśli politycznej

ABOUT THE NEED TO USE SOURCES IN POLITICAL RESEARCH OF POLITICAL THOUGHT

Sources are necessary in research of political thought. We have different types of sources: 1) various products of human activity, that is, written and unwritten, direct and indirect, addressed and not addressed sources. Among them, spiritual (written) and material remains (monuments) are particularly important. The first type of sources include: writing documents (prints made by political parties, institutions, public figures, books, magazines), audio documents (gramophone records, tapes with recorded speeches, oral interview on the radio, political anecdote), visual (photographs), audio-visual (video), computer storage media (floppy disks), websites.; 2) human behavior observed by researchers (for example, rulers' decisions or lack of them, so-called no-decisions); 3) phenomena that can be directly observed; 4) the human memory. This last transmits knowledge and experiences between generations – customs, beliefs, language, tradition of past generations.

Certificates in the study of political thought are essential. These include political texts, as an example of written sources, direct and addressed, including views, statements and indications that relate to politics as a form of collective life. These are documents containing persuasive threads: programs, resolutions, manifests, declarations, resolutions, instructions, guidelines; elaborations of party leaders, decision-makers, theorists, ideologues, experts, journalists, occurring in the public as the spokespersons of political circles. These types of documents allow to recreate the style and structure of thinking of the author, the political environment or the circle of his ideological and intellectual belonging.

Without appeal to different types of sources it is difficult not only to formulate and verify hypotheses but also to create a reliable narration. The researchers should not rely on one type of source because they can be accused of a lack of fairness. Not important is the number of sources, but their quality. We should not ignore the signs, as they allow for the verification of the certificates.

Keywords: sources, evidences and signs of political thought.

DOI:10.7862/rz.2015.hss.29

Przesłano do redakcji: październik 2014

Przyjęto do druku: lipiec 2015

¹⁹ Prof. dr hab. Krystyna Trembicka, Wydział Politologii, UMCS Lublin, Plac Litewski 3, 20 - 080 Lublin, tel. (081) 537-60-00, e-mail: krystynatrembicka@wp.pl